

Sraith Straitéisí do Bhainistíocht an tSeomra Ranga

Moltaí chun an idirthréimhse idir ceachtanna a bhainistiú

1. Úsáid an tréimhse seo chun dul siar ar ábhar a rinneadh cheana sa rang, m.sh. amhráin, dáta, táblaí, litriú, fónaic, obair rithime, cluichí, dúshlán focal, smaointe drámaíochta (Féach '100+ Ideas for Drama le Anna Scher').
2. Iarr ar na daltaí trí rud a d'fhoghlaim siad as an gceacht ar a ainmniú.
3. Bíodh liosta cluichí focal, cluichí matamaitice, cluichí teanga, amhrán agus dánta agat ionas gur féidir leat an liosta a cheadú más gá.
4. Amhráin ghníomhaíochta nó obair rithime
5. Úsáid *Bizzy Breaks* (CD + Póstaer) ó Fhoras Croí na hÉireann (saor in aisce do mhúinteoirí).

Moltaí chun leibhéal an torainn a bhainistiú

1. Múin do na daltaí na leibhéil oiriúnacha gutha do ghníomhaíochtaí éagsúla a dhéantar sa seomra ranga. Cathain? Cá háit? Conas?
2. Bíodh modhanna i bhfeidhm chun na daltaí a chiúnú agus a n-aird a dhíriú ort féin, m.sh. comhaireamh go dtí rolla druma 5, do lámh a chur in airde, amadóir (tá amadóirí ar fáil ar líne), clog srl. Déan iarracht leideanna neamhghutha a úsáid áit is féidir.
3. Ná labhair go dtí go mbíonn aird gach duine ort. Bí comhleanúnach ó thaobh aird a iarraidh orthu agus gan í a iarraidh ach amháin nuair a bhíonn tú ullamh chun labhairt leo.

Moltaí chun obair ghrúpa a bhainistiú

1. Tosaigh le hobair bheirte.

2. Féach chuige go mbíonn na rialacha d'obair ghrúpa ar eolas ag na daltaí. Múin, athmhúin, athbhreithnigh, léirshamhlaigh agus seiceáil go dtuigeann na daltaí.
3. Tabhair ról/jab do gach duine sa ghrúpa. Bíodh nóta meabhrúcháin ag gach leanbh ar a bhfuil scríofa an méid ata le déanamh acu: m.sh. cláraitheoir, tuairisceoir, maisitheoir, srl.
4. Féach chuige go dtugann tú eiseamláirí agus cleachtadh dóibh ar an gcaidreamh idir éisteoir agus cainteoir.
5. Fiafraigh díot féin: An dtuigeann an rang cad is glór oiriúnach oibre ann? An dtuigeann siad an rud is glór neamhoiriúnach oibre ann? Ar mhínigh tú am clabhsúir dóibh? Tá tábhacht le háiseanna amhairc de ghuthanna oibre, i gcás na ranganna sóisearacha.
6. Abair go soiléir leo cad é an cuspóir oibre, nó scríobh ar smeach-chairt é. Féach siar ar an gcuspoir foghlama i gcaitheamh an cheachta, féachaint an bhfuil an grúpa ag díriú ar an tasc.

Moltaí chun foghlaim neamhspleách a bhainistiú

1. Féach chuige go n-idirdhealaíonn tú do chuid oibre ón tús, go háirithe an obair scríofa, ionas gur féidir leis na daltaí is túsce a chríochnaíonn dul i mbun oibre ar thopaicí breise atá gaolmhar le topaic an cheachta.
2. Ullmhaigh banc de bhileoga oibre oiriúnacha.
3. Déan iarracht a bheith cruthaitheach agus féach chuige go bhfuil cothromaíocht ann idir gníomhaíochtaí spraiúla cruthaitheacha agus iad siúd a thugann deis do na daltaí obair a rinneadh cheana sa seomra ranga a bhreisiú, a athbhreithniú nó a dhaingniú.

4. Bíodh córas agat chun deis rialta a thabhairt do na daltaí a gcuid oibre a sheiceáil, m.sh. samplaí ar taispeáint; liosta riachtanas don ghníomhaíocht, seicliosta ginearálta don obair a dhéantar sa rang, rúbricí, seiceálaí litrithe ar an ríomhaire, srl.
5. Tabhair rogha do na daltaí maidir leis an ngníomhaíocht a d'fhéadfaidís a dhéanamh ar chríoch na hoibre ranga, m.sh. cárta oibre, léitheoireacht faoi thost, obair thionscadail, obair ríomhaire, srl.

Moltaí chun ceartúchán a bhainistiú

1. Nuair a théann tú i mbun rang nua, tabhair beagán obair scríofa dóibh le déanamh ionas gur féidir leat leibhéal an ranga agus an méid obair scríofa a bheadh oiriúnach a thomhas.
2. Is fearr botúin a cheartú ar an bpointe boise mar sin bí ag siúl timpeall agus ag ceartú fad a bhíonn na daltaí ag obair. Bíodh peann agat chuige seo.
3. Cuir tráthnóna amháin i leataobh gach seachtain chun cóipleabhair a sheiceáil.
4. Is féidir stampaí ainm agus dáta a úsáid.
5. Agus obair na ndaltaí á bailiú agat, iarr orthu an leabhar nó an cóipleabhar a fhágáil ar oscailt ag an leathanach a bhfuil siad ag obair air. Spárálfaidh sé sin am ortsá.
6. Iarr na daltaí obair a chéile a cheartú, nuair is cuí. Bí cinnte go bhfuil treoirínite i bhfeidhm agat mar gheall ar an gcleachtas seo.
7. Agus gníomhaíocht á dearadh agat, smaoinigh ar an tslí is tapa agus is éifeachtaí leis an ngníomhaíocht sin a cheartú. Cad iad na

ceachtanna ina mbeidh obair scríofa de dhíth?

Smaoinigh ar roghanna eile

8. Má cheartaíonn tú obair lasmuigh den rang, tabhair aiseolas do na daltaí an lá dár gcionn.
9. Bíodh peann agat agus tú ag siúl timpeall an ranga fad a bhíonn na daltaí ag obair, ionas gur féidir leat obair a cheartú.

Moltaí chun riachtanais aonair a bhainistiú

1. Labhair leis an múinteoir acmhainne a luaithe a fheiceann tú go bhfuil gá le tacaíocht agus breac síos na hamanna is mó a mbíonn gá léi. Ba chóir na nótaí seo a bhunú ar fhianaise.
2. Déan iarracht beagán ama a chur i leataobh gach lá le caitheamh duine ar dhuine leis na daltaí is laige.
3. Labhair le tuismitheoirí na bpáistí sin faoin tslí ar féidir libh oibriú as lámha a chéile chun tacú le foghlaim an dalta.
4. Smaoinigh ar shlite ina bhféadfá difriúil chuí a dhéanamh ar son na ndaltaí i dtrácht (féach na treoirínte ar phleanáil ghearrthéarmach agus fhadtéarmach ar www.oide.ie/)
5. Déan iarracht a chinntiú gur féidir leis na daltaí laga na gníomhaíochtaí a thugtar dóibh le déanamh a chríochnú. Mura féidir, déan scafalú ar na gníomhaíochtaí ionas go n-éiríonn leo méid áirithe a dhéanamh agus go dtugtar misneach dóibh.

An timpeallacht foghlama: Seicliosta

Seicliosta Thimpeallacht Foghlama

Timpeallacht / Ríocht Fisiceach: Ticeáil réimse mar a bhféadfaí gníomh a dhéanamh a dhéanfadh difríocht don dalta

☐ Leagan amach an tseomra agus an troscáin	☐ Dóthain spás oibre a bheith ag daltaí agus múinteoirí
☐ Feistean taitneamhach / a lán rudaí ar taispeáint srl.	☐ Éascaíocht gluaiseachta sa seomra
☐ Teocht	☐ Soilsiú
☐ Leibhéal torainn	☐ Suíocháin - ar aghaidh an chláir - comhoiriúnacht leis an dalta in aice léi - airde scríbhneoireachta
- Acmhainní / trealamh oiriúnach eagraithe agus ar fáil go réidh do na daltaí ar fad?

Tosca Sóisialta / Gaolmhaireachtaí:

- Mínítear gnáthaimh agus rialacha an tseomra ranga go soiléir, tuigeann na daltaí ar fad iad agus cuirtear i bhfeidhm go seasta iad
- Tugtar treoracha soiléire ar shlite éagsúla mar gheall ar thascanna (ó bhéal, don tsúil, comharthaí)
- Bainistítear go réidh éifeachtach athruithe ó thasc go tasc
- Bíonn a fhios ag daltaí cad é an chéad rud eile atá le déanamh, gan ceist a chur
- Bíonn an rang ar tasc, de ghnáth
- Tugtar gníomhartha éagsúla (idir ghníomhartha acadúla & ghníomhartha iompraíochta) faoi deara go rialta agus moltar iad
- Baintear úsáid as meascán de mholadh agus de dhuaiseanna
- Is féidir dóthain monatóireachta a dhéanamh ar dhaltaí le linn tasc le cinntiú go dtuigeann siad é agus go bhfuil dul chun cinn á dhéanamh
- Bainistiú éifeachtach ar iompraíocht shuaiteach agus iompraíocht lasmuigh den tasc
- Cumarsáid agus aiseolas maith idir múinteoirí agus daltaí i dtaobh dul chun cinn

Teagasc & Foghlaim – Modhanna, Ábhair & Gnáthaimh

A mhéad a dhéantar na rudaí seo a leanas...

- Tascanna a shocrú de réir leibhéal, tuiscint agus scileanna na ndaltaí
- Spriocanna foghlama a chur i bhfocail shoiléire agus a chomhroinnt leis na daltaí
- Deis a thabhairt don dalta bheith páirteach i ngníomhaíochtaí inar féidir leis/léi rudaí a bhaint amach
- Na céimeanna sna spriocanna foghlama a bheith sách beag le dul chun cinn a chinntiú
- Ábhar na ngníomhaíochta/an tasc a bheith ina dhíol spéise don dalta
- Stíl foghlama a chur san áireamh agus tasc á shocrú: luas na ngníomhaíochta, éagsúlacht na ngníomhaíochtaí, fad na ngníomhaíochtaí agus méid oiriúnach ama a thabhairt chun tasc a chríochnú
- Úsáid a bhaint as cineálacha difriúla cur chuige teagaisc
- Deis ag daltaí freagairtí éagsúla a thabhairt - ó bhéal/go praiticiúil/scríofa
- Deis ag daltaí bheith bainteach leis an gcinnteoireacht agus leis an taifeadadh
- Deis ag daltaí ginearálú/foghlaim a aistriú ó chás amháin go cás eile
- Déantar monatóireacht agus taifeadadh ar dhul chun cinn go rialta

Gníomhaíocht Ranga

Tá gnáthaimh curtha ar bun maidir le:

☐ Dul isteach sa rang	☐ Dul amach as an seomra ranga
☐ Acmhainní a dháileadh ar an rang	☐ Acmhainní a bhailiú ón rang
☐ Cabhair a iarraidh	☐ Aird an ranga iomláin a iarraidh

Rialacha/Duaiseanna/Iarmhairtí

Rialacha:

☐ Líon beag rialacha atá ann	☐ Socraítear iad i gcomhairle leis na daltaí
☐ Tá siad ar taispeáint	

Maidir le duaiseanna agus iarmhairtí:

☐ Ainmnítear iad	☐ Bíonn baint acu le hiompraíocht
☐ Baineann an rang ar fad tairbhe as duaiseanna	☐ Duaiseanna insroichte a thairgtear
☐ Tuigeann na daltaí na pionóis agus is pionóis chothroma iad	☐ Cuirtear pionóis i bhfeidhm go seasta

Timpeallacht Scoile

Ticeáil na réimsí inar gá athrú a dhéanamh

☐ An clós imeartha	leagan amach		trealamh		maoirseacht		rialacha
☐ Aistriú: gnáthaimh éifeachtacha maidir le	bogadh timpeall na scoile		seasamh i líne		pasáistí		
☐ Am sosa/am lóin	rialacha soiléire simplí		duaiseanna agus iarmhairtí soiléire		gníomhaíochtaí a bheith ar fáil		
☐ Tacaíocht foirne	pléann an fhoireann na deacrachtaí						
☐ Beartas	tá beartas iompraíochta ann						
- tuigeann an fhoireann an beartas agus tá sé aontaithe acu
tá raon duaiseanna ann le haghaidh dea-iompraíocht sa rang, sa chlós agus ar fud na scoile
raon pionós i bhfeidhm
baintear úsáid as raon straitéisí chun iompraíocht a bhainistiú
déantar measúnú agus monatóireacht ar iompraíocht

Straitéisí Ginearálta Bainistíocht Ranga

Straitéisí Ginearálta Bainistíocht Ranga

- 1) Fan go mbíonn tost ann agus aird an ranga agat sula labhraíonn tú leo. Beidh gá leis an iompraíocht sin a threisiú an t-am ar fad. Is féidir comhartha neamhbhriathartha a úsáid chun ciúnas a iarraidh ar an rang, e.g. 'Bosa Arda' (Féach an sampla i Roinn 3 - STRUCHTÚIR AGUS TACAÍOCHTAÍ RANGA). Ní mór don mhúinteoir sampla a thabhairt den chineál iompraíochta atá uaidh/uaithe, agus níor cheart go mbeadh sé riachtanach an guth a ardú má úsáidtear comhartha. Bí cinnte go n-aithníonn aon dalta a bhfuil deacracht iompraíochta aige/aici gur ball den rang iad agus go bhfuil guth acu sa chomhrá.
- 2) Seiceáil gur thuig na daltaí an tasc trí iarraidh orthu an méid atá le déanamh acu a insint duit.
- 3) Féach timpeall an ranga go minic agus úsáid moladh chun dea-iompraíocht i mbun oibre a threisiú - luaigh an rud atá á mholadh agat ionas go mbíonn na daltaí soiléir faoin iompraíocht a shásaíonn an múinteoir.
- 4) Bain úsáid as garsmacht (seas in aice an dalta nach bhfuil ag obair).
- 5) Bain úsáid as airíochtaí neamhbhriathartha, m.sh. 'an breathnú sa tsúil' nó méar a shíneadh chuig cóipleabhar an dalta. Atreoróidh sé sin aird an dalta ar ais chuig a c(h)uid oibre.
- 6) Déan cluiche as bheith i mbun oibre: abair go bhféachfaidh tú ar na daltaí gach cúpla nóiméad agus go dtabharfaidh tú réalta ar an gclár d'aon ghrúpa ina mbeidh na baill ar fad ag obair. Stop an rang tar éis deich nóiméad agus scríobh síos na torthaí. Bain úsáid as sin mar bhonnlíne do gach grúpa agus spreag iad leis an scór sin a fheabhsú. Más eagal leat go gcothódh an straitéis seo iomaíochas idir ghrúpaí ranga, ceap córas duaise ranga uile ina ionad sin, agus ainmnigh na daltaí atá ar tasc, agus bronn pointe i leith duais ranga uile bunaithe ar dhea-iompraíocht.
- 7) Díriú ar iarracht agus ar ghnéithe dearfacha den obair, dá laghad iad, agus spreag na daltaí chun dul i bhfeabhas.
- 8) Bain úsáid as piartheagasc agus cuir beirteanna daltaí le cumais dhifriúla ag obair le chéile, ionas gur féidir le dalta amháin cabhrú leis an dalta eile, rud a choimeádfaidh gach duine ar tasc.
- 9) Spreag na daltaí chun obair a chríochnú laistigh den am trí mholadh agus duais a thabhairt nuair a dhéantar amhlaidh. D'fhéadfadh torthaí difriúla a bheith ar thascanna difriúla laistigh de thréimhse ama ar leith i gcás daltaí a bhfuil cumais dhifriúla acu.
- 10) Bheadh am breise ag teastáil ó dhaltaí áirithe chun glacadh le hathruithe toisc go mbíonn aistrithe deacair orthu. Gach uair a athraítear an ghníomhaíocht, abair go soiléir cén iompraíocht a bhfuil súil agat léi. Bí san airdeall idir thascanna; tá an t-am sin díreach chomh tábhachtach leis an am a chaitear ar tasc. Ullmhaigh faoi choinne na n-amanna sin, m.sh. fad a bhíonn daltaí ag glanadh, ag socrú rudaí, ag roghnú gníomhaíocht nua, ag spraoi, ag am tionóil, ar cuairt, ar turas.

113

Córas Duaiseanna Ranga

Córas Duaiseanna Ranga Uile agus Duaiseanna Grúpa a Chur ar Bun

Ná bain duais de leanbh riamh.

Má thuilleann dalta duais, ba cheart an duais a thabhairt dóibh is cuma cad a dhéanann siad ina dhiaidh sin. Má iompraíonn siad iad féin go míchuí, ba cheart déileáil leis an iompraíocht sin mar mhír ar leith i gcóras iarmhairtí. Tugann sé sin an teachtaireacht go ndéileáil an múinteoir le daltaí ar shlí chomhsheasmhach, intuartha agus go aomhlíonann sé/sí a (h)uid aealltanais.

Airíochtaí:

- Greamáin
- Teastais
- Leabharmharc
- Greannáin
- Suaitheantais
- Pictiúir a dhathú
- Puzail (míreanna a bhailiú chun puzail iomlán a dhéanamh)
- Pointí
- Stampa
- Nótaí dearfacha a chur abhaile
- Nótaí dearfacha chuig an bpríomhoide
- Dearbháin le caitheamh ar a rogha gníomhaíochta

Duaiseanna Sóisialta:

- Cuairt ar an bpríomhoide
- Duais a bhuchan don rang ar fad
- An dea-iompraíocht a bheith luaite ag am tionóil
- Obair a bheith curtha ar taispeáint
- Ainm a bheith scríofa i leabhar 'deascéalta'
- Deochanna agus briosaí

Is féidir le duaiseanna a bheith ina nduaiseanna aonair, grúpa agus/nó ranga uile. Is féidir le teaghlaim de dhuaiseanna aonair agus ranga uile a bheith an-éifeachtach. Cothaíonn sin atmaisféar dearfach sa ghrúpa agus gnóthachtáil aonair. Ach ní mór a bheith cúramach le grúpaí beag toisc gur féidir le hiomaíochas agus eascairdeas teacht chun cinn má theipeann ar dhaltaí áirithe an sprioc a shroicheadh. Ní mór do mhúinteoirí bainistíocht chúramach a dhéanamh air trí fhéachaint chuige go bhfeictear na daltaí is laige ag gnóthú duaiseanna don rang.

Pribhléidí:

- Bheith ar an gcéad duine sa líne
- Am breise ar a rogha gníomhaíochta
- Cabhrú leis an múinteoir
- Plandaí a uisciú/cúram d'ainmhithe/bia a thabhairt d'éin
- Suí i suíochán speisialta
- Am chun obair a dhéanamh ar chaitheamh aimsire
- Cluiche a roghnú sa rang corpoideachais
- Cúram ranga
- Éisteacht le CD
- A rogha leabhar a léamh
- Cluiche a imirt
- Scríobh ar an gclár
- Am breise ar an ríomhaire
- Ag múineadh daltaí óga
- Dul i mbun oibre ar thionscadal speisialta
- Cluiche a roghnú ag am ciorcail
- Fanacht istigh ag am sosa
- Am breise spraoi
- Físeán a roghnú ar son an ranga

Duaiseanna nádúrtha:

- Moladh
- Straoiseoga
- Aird dhearfach
- Marcáil rialta agus ráitis dhearfacha ar an obair
- Misniú
- Caochadh súil
- Comharthaí dearfacha, m.sh. ordóga in airde

115

Teacher Attitudes and Behaviour

- Model the behaviour/attitudes expected from pupils
- Develop positive relationships
- Be aware of ...
 - ... behaviours that 'push your buttons'
 - ... managing emotions and conveying a sense of calm and control
 - ... tone of voice/body language
 - ... the need to seek support of colleagues

Behavioural, Emotional and Social Difficulties – A Continuum of Support - Guidelines for Teachers, Pg. 27

Social and Emotional Teaching Strategies

Example of Skills to be taught

- Relationship Building
- Social and Emotional Understanding
- Conflict Negotiation
- Regulating Emotions/Behaviours
- Engagement/Persistence

Primarvdisplays.co.uk

Sample Strategies

- Friendship Tree
- Songs/Games/Stories
- Feelings check in.. Pg. 226 BESD Guidelines
- Turtle Technique Pg. 224 BESD Guidelines

Social and Emotional Strategies Pg. 35 BESD Guidelines

Teachable Moments

SPHE

- Self Identity
- My Friends and Other People
- Relating to Others
- Developing Citizenship